

MO!

Warkplan 2024

INHOLDSOPGAVE

Inhoud

INHOLDSOPGAVE	2
WOORD VEUROF	4
	5
1. OVER HET HUUS VAN DE TAOL	5
1.1 Algemien	5
1.2 Missie & visie	6
1.3 De strategische lienen	7
2. PROGRAMMA VAN EISEN	10
3. ORGANISATIE	12
4.1 Algemien	12
4.2 Personele ontwikkelingen	13
4. DRENTS AS UNDERDIEL VAN HET NEDERSAKSISCH	13
4.1 Convenant Nedersaksisch veur meer landelijke erkenning	13
4.2 Samenwarking in Nedersaksisch verband	14
5. INFORMATIEVERSTREKKING AN CULTURELE ORGANISATIES EN INSTELLINGEN, MEDIA, PARTICULTIEREN EN OVERHEDEN	15
5.1 Promotiegerichte informatieverstrekking	15
5.2 Informatiedienstverlening & loketfunctie	16
6. ORGANISATIE VAN CULTURELE ACTIVITEITEN EN EVENEMENTEN	22
6.1 Meertmaond-Streektaolmaond	22
6.2 Streektaolevenementen	22
6.3 Drentse quizen	22
6.4 Activiteiten veur jongern	23
6.5 Ienakterfestival Kört & Goed	23
6.6 Tenielfonds	24
7. Vraaggestuurde ontwikkeling van streektaoeducatieve projecten	24
7.1 Cursussen veur groten	25
7.2 Veurschoelse educatie	26
7.3 Basisonderwies	26
7.4 Veurtgezet onderwies	28

7.5	MBO.....	29
7.6	HBO en WO	29
8.	Publiceren in het Drents en over Drenthe	30
8.1	Stimuleren um over en in de Dreintse taal te publiceren	30
8.2	Publiceren van boeken in of over het Dreints, waarvan tenminste twee ok digitaal beschikbaar bint veur de e-reader	31
8.3	Kwaliteitsbevörderung van Drèentse publicaties.....	31
8.4	Het bereik van neie doelgroepen anfietern, en dan met name kinder en jongern	31
8.5	Bieden van een leegdrempelig podium an Drèentse schrievers. Begeleiding (ankommende) schrievers, promotie- en presentatieactiviteiten	32
8.6	Bieden van een platform veur schrievers van Drèentse literatuur: proza, poëzie, liedteksten, enz.....	33
8.7	Project Luusterboek.nl.....	33
9.	Streektaolmeziek	34
9.1	Promotie	34
9.2	Adviesfunctie	34
9.3	Bibiotheekfunctie	34
10.	Onderzuuk.....	35
11.	Tot slot	35

WOORD VEUROF

As Huus van de Taol wiw de onschatbare weerde van de Drèentse cultuur- en gebrûkstaol, as underdiel van het Nedersaksisch, bewaken en anfietern. Wij wilt erveur zörgen dat sprekers wies bint met heur taol en dat niet-sprekers oeze taol wardeert.

Het Drèents is van en veur elkenien. En veur elkenien hef dat Drèents een aandere weerde. Maor het Drèents zörgt altied veur verbinding. Verbinding met famile, kammeraoden, verbinding met klanten, verbinding met patiënten, verbinding met toeristen, met de neie burenen of verbinding met aandere Nedersaksen. En de Drèentse taol zörgt er ok veur daj je verbonden vuult met je eigen umgeving, oj der je hiele leven al woont of net nei in Drenthe kommen bint.

In de praktijk mark we wal dat er veural veul naor oes keken wordt as het giet um het uutdragen van het Drèents en het bedèenken van plannen. Eigenlijk zuldjen wij as provinciaal steunpunt veul meer ondersteunend weden moeten en zul het initiatief meer in de samenleving liggen moeten. Wij zult oes der in 2024 dus nog meer op gaon richten dat bedrieven, instellingen en overheden zölf de meerweerde van het gebrûk van het Drèents inzien gaot. En dat ze oes dan vraagt um met te kieken. Het Drèents is ja niet allent van het Huus van de Taol, maor van oes allemaol!

Vanzölf is der ok nog zat waw zölf uut stro zetten blieft. In dit warkplan laow zien dat het Huus van de Taol drok is en blef um het gebrûk van de Drèentse taol as cultuurtaol en as gebrûkstaol an te fietern.

Wij ziet het Drèents as underdiel van oeze meertaoligheid. En dat die meertaoligheid een bult veurdielen oplevern kan is uut underzuuk al bleken. Daorum zuw ok in blieven zetten op Drèents as underdiel van een meertaolige wereld.

Renate Snoeiijing
Directeur

Dit warkplan is opsteld under redactie van Renate Snoeiijing. Alle personeelsleden hebt heur inbreng had en die waar meugelk in heur eigen variant van het Drèents opschreven.

1. OVER HET HUUS VAN DE TAOL

1.1 Algemien

Huus van de Taol is de streektaolorganisatie die zich inzet om het Drèents te promoten. Ok wiw geern verbinder wezen (én bliieven) in samenwerkingen in Drenthe en het Nedersaksisch taolgebiet as het giet um taol en cultuur.

In opdracht van de provincie zet wij oes in om de Drèentse streektaol as toegevoegde waarde, taolschat en cultureel arfgoed een plek in de Drèentse samenleving te geven. Wij wilt geern dat het Drèents in de ankommen jaoren een nóg belangrijker plek kreg as dat e nou al hef.

Oes beleid en waw doet bint een ofgeleide van het Programma van Eisen dat de Provincie opsteld hef. Dizze eisen bint op het neie provinciale cultuurbeleid baseerd, zoas dat in de cultuurnota *Cultuur om te delen* veur de jaoren 2021-2024 stiet.

In dat cultuurbeleid stiet het volgende: 'Terugkijkend naar de vorige beleidsperiode zijn wij positief over de bereikte resultaten. Daarom zetten wij ons cultuurbeleid in grote lijnen voort, waarbij is ingezet op het omzetten van tijdelijke naar structurele middelen. Daarbij brengen wij wel twee nieuwe accenten aan.' Die neie accenten bint 'een brede bereikbaarheid' en 'samenwerking'.

As streektaolorganisatie biw hier slim wies met. De twee neie accenten die der legd wordt past goed bij waw veur ogen hebt met het Drèents.

Oeze warkzaamheden bint te verdielen in een vieftal warkvelden:

- Taolpromotie
- Schrieverij
- Meziek
- Underwies
- Wetenschap

Vanzölf ontwikkel wij activiteiten die de Drèentse samenleving in anraking brengt met oes slim weerdevolle cultureel arfgoed: de Drèentse taol. Niet allent passieve beleving van de taol, maor ok actief metandoen heurt daorbij.

Naost de culturele kaant is de taolige kaant slim belangriek. Nou het sentiment veur streektaolen goed is, biw ok drok gangs um het Drents een vaste stee binnen meertaoligheid in het underwies te geven. Meer taolen leren betiekt een groot veurdiel veur het latere leven: makkelijker aandere taolen leren, een groter analytisch denkvermogen, rap kunnen schakeln tussen denkactiviteiten.

Met al oeze activiteiten wiw kinder, jongern, volwassenen en senioren (vanneis) kennismaken laoten met oeze prachtige streektaol.

1.2 Missie & visie

In het naojaor van 2022 bint er een bult lu west die een bijdrage leverd hebt an het Strategisch Beleidsplan 2023-2026; bestuur, metwarkers, vrijwilligers en een flink koppel stakeholders bestaonde uut volk oet verscheiden branches (onderwies, bedrijfsleven, cultuur, overheid) hebt toen metdacht over de hoe we in de ankommend jaoren oeze missie en visie waormaken kunt.

Oeze missie en visie bint as volgt vastlegd:

Oes hogere doel gef antwoord op de vraag waarom we bestaat en het gewaogde doel is oeze ambitie, dat is waar we oeteindelijk uitkommen wilt. Daorbij wor we dreven deur oeze kernweerden en maak we dankbaor gebruik van oeze kernkwaliteiten.

1.3 De strategische lienen

Op basis van oeze missie en visie, een inventarisatie van de zaken waar aw goed en minder goed in bint en de kaansen en bedreigingen die as wij en oeze stakeholders ziet, biw tot understaonde strategische koers kommen. Bij het lezen zal dudelijk worden dat veul lienen met mekaar verbonden bint, wat de koers extra sterk mak.

➤ MEER VRAOGGESTUURD WARKEN

Een fundamentele veraandering in dèenken, is daw as insteek kiest daw meer warken gaot naor de vraag vanoet de markt.

Dat betiekt concreet daw ok op zuuk gaot naor de behoefte die der leeft op het gebied van het Drents en daw daor oes aanbod op ofstemt. Het mag dudelijk wezen dat oes strategisch punt 'doelgroepgericht warken' daor onlosmakelijk met verbonden is.

➤ DOELGROEPGERICHT WARKEN

As Huus van de Taol bedien we een unveurstelbaor grote, briede, diverse groep mènsen, körtweg 'de markt'. Veur alle dudelijkheid: het giet dus um elkenien die op die ien of aandere manier interesseerd is in de Drentse taol. Dus gebroekers en niet-gebroekers.

Die bredte is an de iene kaant oeze grote kracht, want jaarlijks laow zien hoeveul wark/activiteiten wij ankunt. An de aandere kaant is het ok ien van oeze kwetsbaore punten. Biw wal altied met de juiste dingen gangs veur de juiste mènsen? Aw oes doel bereiken wilt, gef gerichter warken meer kaans op risseltaot. Gericht warken betiekt daw oes richt op doelgroepen en daw oes aanbod ofstemt op heur behoefte. Een dudelijke relatie met vraoggestuurd warken dus. We wordt hiermet dus effectiever. Een aander groot veurdiel van dizze manier van warken is ok daw hierdeur efficiënter wordt. 'Meer doen met minder inspanning' zogezegd. Naost dat dit goed is veur de mènsen die aw bedient, komp het ok het warkplezier van oeze eigen mènsen ten goede.

➤ COMMUNICATIE

Communicatie is veur het Huus van de Taol van strategisch belang. Het is een gegeven daw vaak muite hebt um alle mènsen te bereiken die aw bereiken wilt veur een bepaolde activiteit of product. Doelgroepgericht warken giet daor een belangrieke verbetering bij wezen. Wij wilt linksum of rechtsum nog zichtbaorder worden.

Daornaost moew nog altied opboksen tegen een (in meer of mindere mate) negatief imago van het Drents en van oeze organisatie. We ziet hier evenwal veraandering in kommen en wilt daor ok gericht an warken.

Binnen het warkveld 'communicatie' hew de volgende punten as speerpunt benuumd:

- Inspeulen op de behoefte an een eigen identiteit van mènesen ('dichtbij hoes-gevuul')
- De grote weerde van meertaoligheid
- Warken vanoet eigen kracht
- Altied streven naar samenwerking met aandern
- Meènesen insluten en veural niet oetsluten

➔ CONTINUÏTEIT VRIJWILLIGERSBESTAND

Wij priest oes gelukkig met een groep van umdebij 150 vrijwilligers. Zunder ze kunden wij niet alle activiteiten doen die aw nou jaarlijks oetvoert. Een groep um hiel zunig op te wezen dus, en ok een groep waarvan aw zörren moet dat ze schik holdt an wat ze veur oes, maor veural veur het Drents doet.

Wij bint oes dervan bewust dat dizze groep ok al flink groter west hef en dat er nog aal sprake is van een terugloop. Dizze gevaorlijke ontwikkeling en het grote belang van dizze groep maakt daw van het behold en de oetbreiding van het vrijwilligersbestand een strategisch punt maakt hebt.

➔ REKENING HOLDEND MET DE DUBBELFUNCTIE VAN HET DRENTS

In oeze missie en visie is al terug te lezen dat de Drentse taol een 'dubbelfunctie' hef:

- Gebroekerstaol
- Cultuurtaol

Wij vindt het slim belangriek um beide een podium te geven: de cultuurtaol die met name op schrift tot oeting komp. En de gebroekerstaol die elkenien op dagelijkse basis prat. De ien kan niet zunder de aander en veur oes bint ze beiden even belangriek.

➔ EEN EIGENTIEDSE OETGEVERIJ

Een wezenlijk underdiel van het Huus van de Taol is oeze oetgeverij. Onlosmakelijk verbunden met het Drents as cultuurtaol en daormet een slim belangrieke bijdrage levernd an oeze missie en visie. Kern van de oetgeverij is het oetbrengen van boeken en in het verlengde daarvan het helpen van schrievers en dichters bij heur wark. Die functie is en blef van groot belang en kreg deurlopend alle aandacht die het verdient.

Met het oog op de ontwikkelingen in de samenleving moew oes evenwal realiseren dat het oetbrengen van boeken maor ien van de talloze meugelijkheden is veur een oetgeverij. In verbinding met de strategische punten 'doelgroepgerichte benadering' en 'communicatie' gaow een neie visie op de oetgeverij ontwikkelen. Waorbij de essentie van de oetgeverij wat oes angiet recht overend blef.

➤ WEZENLIJK BIJDAGEN AN HET NEDERSAKSISCH

Het Drents is underdiel van het Nedersaksisch. En as Drentse streektaolorganisatie vindt het Huus van de Taol het slim belangriek dat het Nedersaksisch as compleet taolgebiet ok veur het voetlicht komp. Wij wilt daorum ok structureel bijdragen an de samenwerking in het Nedersaksisch taolgebiet, umdaw van miening bint daw in de maande meer bereiken kunt as allent.

MOII!

2. PROGRAMMA VAN EISEN

Het programma van Eisen dat de provincie opsteld hef is vanzölf het utgangspunt veur het beleid van het Huus van de Taol in 2024. Dizze eisen bint baseerd op het provinciale cultuurbeleid, zoas formuleerd in de Cultuurnota Drenthe veur de periode 2021-2024 met de naam 'Cultuur om te delen'.

Het provinciaal cultuurbeleid 2021-2024 kent twee neie accenten:

- **Briede toegankelijkheid:** de provincie wil een cultuurklimaat ontwikkelen dat veur een bried publiek en veur een briede groep 'makers' interessant is, dat zuch nusselt in de samenleving.
- **Samenwarking:** de provincie wil nog meer samenwarken met gemienten, de noordelijke partners en aandere overheden.

In het provinciale cultuurbeleid 2021-2024 blef de provincie zuch richten op drie invalshoeken:

- 2) **Cultuur en maatschappij:** de provincie wil dat zoveul meugelk mèensen dielen kunt in wat Drenthe an kunst en cultuur te bieden hef. Het môt veur elkenien toegankelijk wezen, genog variatie bieden en veur elkenien een stee bieden.
- 3) **Cultuur en arfgoed:** de provincie wil de verhalen van Drenthe over het leven van gistern, vandaag en mörgen vertellen en zichtbaar maken. Dizze verhalen moet professionals en amateurs oet allerhaande disciplines inspireren um tot boeiende neie verhalen en plannen te kommen.
- 4) **Cultuur, economie en ruimte:** de provincie wil cultuur as gids en inspiratiebron gebroeken um de grote maatschappelijke opgaven met vörm te geven. Zo valt te denken an de energietransitie, klimaatadaptatie en krimp.

Wij bint der wies met dat de Provincie Drenthe inde cultuurnota het volgende zeg: 'Voor het Huus van de Taol is het van belang te weten dat de provincie de bewustwording van de meerwaarde van de streektaal wil bevorderen. Streektaal verbindt mensen: met elkaar en met de streek waar ze wonen.' Veur oes is dit de basis van het wark daw doet. Wij vindt het mooi en goed dat de Provincie dat ook zo zôt. De oetwarking van de Cultuurnota via het Programma van Eisen naor het warkplan veur 2024 is der dan ok iene waor het Huus van de Taol hielemaol achter stiet.

In het Programma van Eisen hef de Provincie Drenthe de volgende producten en wèensen vermeld:

1. Informatieverstrekking aan culturele organisaties en instellingen, particulieren en overheden;
2. Organisatie van culturele activiteiten en evenementen;
3. Vraaggestuurde ontwikkeling van streektaal educatieve projecten;
4. Verzorging van publicaties over en in de Drentse taal;
5. Streektaalmuziek.

Dizze onderwarpen bint utwarkt in de hoofdstukken vief tot en met negen van dit warkplan.

Op landelijk en Europees niveau is hoofdstuk II van het Europees Handvest veur regionale taolen en taolen van minderheden leidend. Het belangriekste daoroet:

- *De erkenning dat regionale taolen culturele riekdom zien laot;*
- *De eerbiediging van het geografisch gebied van elke regionale taal of minderheidstaol;*
- *De noodzaak van vastberaoden optreden um regionale taolen te bevördern en te bescharmen;*
- *Het anfietern van het gebruik van regionale taolen (mondeling én schriftelijk, in het openbare en persoonlijk leven);*
- *Het beholden en ontwikkelen van baanden en culturele betrekkingen tussen taolgroepen;*
- *Passende vörm en middeln veur onderwijs over en bestudering van regionale taolen bint op alle niveaus neudig;*
- *Meugelijkheden bieden de taal te leren;*
- *Bevördern van studie en underzuuk van regionale taolen an universiteiten;*
- *Bevördering van internationale oetwisselingen;*
- *Het vortnimmern van elke vörm van achterstellen van de regionale taolen;*
- *Het kweken van begrip over en weer tussen taolgroepen.*

Op 10 oktober 2018 is het convenant veur meer landelijke erkenning, stimulering en waardering veur het Nedersaksisch in Zwolle undertiekend. Hiermet is de licht hogere vörm van erkenning van het Nedersaksisch- *erkenning 2plus* – der dan eindelijk kommen. Met name *SONT* (= de overkoepelnde organisatie veur het Nedersaksische taalgebied van Nederland: **Streektaal Organisaties Nedersaksisch Taalgebied**) hef daor samen met overheden in Noordoost-Nederland zien best veur daon. Hierbij mag ok de veurtrekkersrol die de Provincie Drenthe jaorenlang speuld hef, niet vergeten worden.

Vanzölf zal het Huus van de Taol metwarken an de uitvoering van het convenant en het meerjaorenprogramma, zoas wij al jaoren een veurtrekkersrol vervult um in de maande met de aandere streektaalinstituten op te trekken. Wij vindt dat der meer uutstraling veur het Nedersaksisch as groter taalgebied kommen möt. Wij bint er dan ok slim wies met dat de Provincie Drenthe in het neie cultuurbeleid aal jaor € 30.000 vrij mak veur mandielige Nedersaksische prejecten.

3. ORGANISATIE

Het Huus van de Taol is een kleine organisatie met een koppel bevreugden beroepskrachten. In de ofgelopen twee jaor hadden wij de luxe dat het bestuur financieel ruimte maakt har um meer de diepte in te gaon. In 2024 stiet het er net even aans veur: de extra kracht die we antrekken kunden dankzij die financiële ruimte, warkt niet meer bij oes (het project is ok oflopen). En deur olderschapsverlof en waarschijnlijk ok nog ziekte van ien van de vaste metwarkers zuw in 2024 wat meer pas op de plaats maken moeten. Aj daarbij optelt dat mēensen oes beter te vinden weet as gevolg van oes neie beleid, waarin we meer zichtbaarheid in de butenwereld creëert, dan betiekt dat daw oeze prioriteiten nog dudelijker stellen moet um te veurkommen dat metwarkers een te grote warkdruk ervaart.

Naost de beroepskrachten hew gelukkig de beschikking over een groot vrijwilligersnetwerk dat veur oes een bult wark verzet. Hier moew wal bij zeggen dat ok wij markt dat het vandaag de dag een stuk stoerder is um an vrijwilligers te kommen. En ze vervolgens ok an boord te holden. Daornaost is een diel van oeze vrijwilligers op leeftied en komp der een moment dat ze definitief stopt met al heur vrijwilligerswark. Daorum gaow in 2024, as actiepoint vanuut het strategisch beleidsplan, ok een proef (pilot) doen um vrijwilligers op een aandere manier bij oes wark te betrekken.

As kleine organisatie is het veur het Huus van de Taol slim belangriek um veul samen te warken met aandern. Dat was altied al zo en dat veraandert niet in 2024.

4.1 Algemien

Het Huus van de Taol hef een prima stee in het gemientehoes van Midden-Drenthe. Wij zit centraal in Drenthe, waardeur we veur elkenien in de previncie goed bereikbaar bint. De gemiente Midden-Drenthe is een goeie hoesbaos die veul faciliteiten böd en alle wenselijke ruimtes hef.

4.2 Personele ontwikkelingen

Op 1 december 2023 zöt het personeelsbestand van het Huus van de Taol der zo oet:

Wij hebt 6 man op de loonliet staon veur umrekend 4,8 fte.

Waar bij ien van oes nog olderschapsverlof hef en in 2024 effectief 24 uur p.w. warkt i.p.v. 32 uur.

Ok is der op het moment van schrieven ien van de metwarkers deur ziekte 6 uur inzetbaar i.p.v. 36 uur per week. Een aandere collega nemp 4 uur in de week over en naor aandere vervanging wordt op het moment van schrieven van dit plan zöcht.

In 2023 hew volgend op het strategische beleidsplan een eerste opzet maakt veur het vrijwilligersbeleid. Dat moew in 2024 wieder uutwarken en uutrollen. Ien van de dingen die daorin stiet is daw een proef (pilot) doen gaot um vrijwilligers op een aandere manier te warven um te zien ow dan meer vrijwilligers vinden en binden kunt.

4. DRENTS AS UNDERDIEL VAN HET NEDERSAKSISCH

As taol stiet het Drents niet op zuchzölf, maor is het een underdiel van het Nedersaksisch, dat in Nederland en Duutslan praot wordt. In een koppel Duutse 'Bundesländer' is het Nedersaksisch zölfs under diel drei van het Europees Handvest veur minderheidstaolen erkend. Dat is niet in alle dielstaten van oeze oosterburen gebeurd. Ok in Nederland is de erkenning van het Nedersaksisch under diel drei der niet kommen, ondanks meer as twintig jaor lobbywark. Het is bleven bij erkenning under diel twee. Gelukkig is der in 2018 het covenant bijkommen (zie ok bladziede 11 en hierunder). Daormet wordt nog een keer veur het voetlicht bracht dat het Nedersaksisch – en daormet dus ok het Drents – slim weerdevol is.

Het *Huus van de Taol* vindt al jaoren dat de oorspronkelijke taol van Grunning, Drenthe, Overiessel, Veluwe, Achterhoek, de Stellingwarven en Urk méér mandielig oetdragen worden möt. Op veurspraak van het *Huus van de Taol* bint op dit gebied initiatieven ontplooid.

4.1 Covenant Nedersaksisch veur meer landelijke erkenning

In 2015 is dudelk worden dat de Nederlandse regering en het parlement niet metwarken zulden an de erkenning van het Nedersaksisch in Nederland under diel drei van het Europees Handvest veur minderheidstaolen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wol wal tot een positief risseltaot kommen, umdat ze de weerde en de

positie van het Nedersaksisch inzöt. Doel was um de meugelijkheid te bieden tot het volweerdig functioneren van het Nedersaksisch in de regio's. De minister vun ok dat landelijke stimulering van het Nedersaksisch van weerde weden kan veur het functioneren van de gewestelijke en lokale democratie.

SONT en de Provincie Drenthe – as vertegenwoordiger van de Nedersaksische overheden – bint in gesprek bleven met het Ministerie van BZK met as risseltaot dat er een convenant opsteld weur, waormet het Nedersaksisch meer landelijke erkenning, stimulering en waardering kregen hef. Op 10 oktober 2018 is het convenant undertiekend. An de oetvoering en het daorbij heurende meerjaorenprogramma warkt het *Huus van de Taol* vanzölf geern met.

4.2 Samenwarking in Nedersaksisch verband

Het *Huus van de Taol* vindt het gloepends belangriek dat het Nedersaksisch as compleet taolgebied ok veur het voetlicht komp, daarom is dit ok ien van oeze strategische lienen (zie bladziede 7). Alle varianten bint underdiel van die overkoepelnde taol en wij bereikt te weinig as alle provincies op heur eigen eilandtie zitten blieft. Wij moet met mekaar ok zien laoten daw underdiel van het Nedersaksisch bint en dat de erkenning van die taol – of het nou diel twei,drei of twei met convenant is – ok écht wat veurstelt. Ok biw van miening dat de undertiekening van het convenant nog niet veur hiel veul veraanderering zörgd hef. Dus zuw ok in 2024 in contact blieven met u.a. overheden over de eigen rol die ze hebt in het anfietern van het Nedersaksisch.

In het ofgelopen jaor bint er verkennende gesprekken met SONT en de Nedersaksische overheden west over een mandielige leerlijn Nedersaksisch. De wens um die leerlijn te realiseren is der nog altied. In 2024 wiw met het Lectoraat Meertaligheid van NHL/Stenden Hogeschool wieder onderzoeken hoe zu'n leerlijn vorm kriegen kan.

In 2024 gaow in elk geval:

- In een zo groot meugelk diel van het Nedersaksische taolgebied de *Wiesneus* verspreiden. Veurlopig koers we op:
 - Drenthe: 25.000 exemplaren
 - Grunning: 5.000 exemplaren
 - Achterhoek: 5.000 exemplaren
 - Stellingwarven: 3.000 exemplaren
 - Spietig genog hebt de collega's in Overiessel oes weten laoten dat ze niet metandoet.
- De Meertmaond – Streeктаolmaond in het hiele Nedersaksisch taolgebied samen nog beter op de kaart zetten.
- De structurele samenwerking in de Stuurgroep Nedersaksisch deurzetten.
- Net as Grönningen en Overiessel een buusboekie *Plat praoten in de zörg* utbrengen (naor goed veurbeuld van de Achterhoek)

5. INFORMATIEVERSTREKKING AN CULTURELE ORGANISATIES EN INSTELLINGEN, MEDIA, PARTICULTIEREN EN OVERHEDEN

5.1 Promotiegerichte informatieverstrekking

Zörren dat sprekers wies met het Drents bint en dat niet-sprekers de taol wardeert, dat is de hoofddoelstelling van het *Huus van de Taol*.

Wij bint er dan ok slim wies met dat lu aal positiever over het Drèents bint, zoas de leste jaoren te zien is en zoas ok blek oet het onderzuuk van het Drents Panel van febrewari 2018. An de aandere kaant maak wij oes zörren over de actieve beheersing van de streektaol under jongern. Hopelijk leidt de positieve grondholding samen met oeze inspanningen tot meer actief gebroek van de streektaol, ok deur jong volk.

Het zul mooi weden dat er in het ankommen jaor weer nei onderzuuk kommen zul naor de grondholding tegenover het Drents en de actieve beheersing van de taol.

Het *Huus van de Taol* döt er alles an um de successen die we al boekt hebt wieder oet te bouwen. Daornaost prebeer we um het Drèents op neie manieren in de markt te zetten, met neie producten en een aandere communicatiemiddeln. De baanden mit de gemeenten wordt deur oeze streektaolambassadeurs regeld, maor in de veurgaonde jaoren hew markt dat het welkom heten van neie bewindsliden met een broescursus ok mooie neie contacten oplevert.

Streektaol is volgens oes echt van dizze tied, Drèents is van elkenien, je kunt daor alles in en met zeggen. Meziek, teniel en schrieverij in de streektaol geeft een eigenheid die praktisch niet aans te bereiken is.

5.1.1 Distributie van een actuele agenda van streektaolactiviteiten; veurtzetten van taolgerelateerde programma's/items op RTV Drenthe en in het Dagblad van het Noorden

Ok in 2024 zal op oeze website altied goed zichtbaar een agenda met streektaolactiviteiten te zien weden op het thoesblad. Die agenda is nou zo inricht, daj in ien oogopslag zien kunt waor de activiteit is en in wat veur categorie de activiteit valt. Hier plaots wij ok al het neis dat met het Drèents van doen hef. Waor het kan zorg wij derveur daj je as gebruiker geliek anmelden kunt veur activiteiten. Naost de agenda op de website zorg wij ok op social media veur reuring: oeze 6500 volgers leest ok daor over ankommende activiteiten.

Deur veur eigen activiteiten de drömpel te verlegen um je an te melden is het veur aal meer activiteiten meugelijk um je digitaal an te melden.

De nauwe samenwerkingen die der bint met *RTV Drenthe*, lokale umroepen en het *Dagblad van het Noorden* koester wij en zuw ok in 2024 beholden.

Met *RTV Drenthe* maak we weer het programma *LOOS!*, is der op zaoterdagmorgen *Dwars deur 't Drents* in het radioprogramma *Hemmeltied* en daarbij is der op alle dinsdagmorgens in het programma *Koffie en Keuveln* een *Drèents Kwartiertie*.

Met het *Dagblad van het Noorden* hew een samenwerking op het gebied van de streektaolrubriek *Hier kom ik weg*. Wij ervaart dit as een plezierige samenwerking die het meugelk mak um in de kraant Drenten van verschillend pluimage an het woord te laoten over heur driefveren en wat ze precies doet in Drenthe.

Ok biw aal maond bij Omroep Assen te heuren met het lêeste neis over het Drèents.

5.1.2 Het Drèents op verneiende wieze, via moderne communicatiemiddelen en deur verneiende producten in de markt zetten.

Wij doet aal meer met social media en zörgt erveur daw aal beter zichtbaar bint. Ok de herkenbaarheid hew in 't oflopen jaor al vergroot.

Ok gaow deur met de Drèentstalige podcast *Praot Drents met mij*, die aw samen met RTV Drenthe maakt. Hier kuw op een leegdrempelige manier een grote groep in anraking brengen met het Drèents. Ok is een diel van de groep die lustert veul jonger, as daw met aandere activiteiten bereikt.

Daornaost zuw meer inzetten op bewustwording bij het publiek um der veur te zörgen dat mèensen, bedrieven, instellingen en overheden meer eigen initiatief ontplooit um de Drèentse taol te gebruiken.

Umdaw het zo belangriek vindt dat het Drèents meer in het openbaar te zien is, wiw ok geern een groter aanbod van artikeln met Drèentse teksten derop in oeze webshop. Inkooptechnisch zien is dat stoer, umdaw met kleine oplages an hoge inkoopkosten zit en dan gien realistische verkooppriezen vraogen kunt. Daorum gaow in 2024 warken met *printing on demand*, waarbij we zölf gien veurraad huuft te holden, maor wal een bried assortiment an met name truien en t-shirts anbieten kunt.

5.2 Informatiedienstverlening & loketfunctie

Elkenien kan een beroep doen op de deskundigheid van de metwarkers van het Huus van de Taol. Met raad en daod staow overheden, burgers, instellingen en bedrieven bij. Met de aandere streektaolinstituten in het Nedersaksisch taolgebied, Friesland en

Limburg underhol wij goeie contacten en over en weer staow mekaar half waar dat kan.

5.2.1 ***Goeie veurlichting over en ontsluting van de Drentse taal en cultuur in Drenthe***

Oeze website www.huusvandetaol.nl gef op een overzichtelijke manier hiel veel informatie over de Drèentse taol as underdiel van de Drentse cultuur. Dizze website is nooit hielemaol klaor, want der wordt constant an oetbreiding van de inhoud warkt, zodaw de bezukers zo volledig en zo actueel meug elk vertellen kunt over oeze prachtige taol. Niet allén is er een bult te lezen over de Drentse taol, wij zet der ok aal meer audio- en videomateriaal op, zodat het Drents ok te heuren is. Dat is vanzölf

het allerbelangriekste veur een taol, daj heurt hoe e klinkt en daj daor gevuul bij kriegt.

Ok de website www.wiesneus.nl (die we binnen het project *Drents en Duuts in het onderwijs* met de pabo van NHL/Stenden Hogeschool in Emmen maakt hebt) reikt kinder, olders én leerkrachten speulenderwies het Drents an. Het lesmateriaal wat daor op stiet is op thema rangschikt. Alle jaoren komt er ien of twee neie thema's bij. Sowieso is der in de meertmaond ien thema koppeld an tidschrift Wiesneus, waar ok concrete lessuggesties in een lesbrief bij heurt. Ok die kunt leerkrachten vinden op www.wiesneus.nl.

Niet allén het antal bezukers op een website is hierbij een goeie indicatie, het giet veural ok um de tied die ze op de website blijft, want die gef an oj interessante inhoud maakt hebt veur je doelgroep en in oes geval dus over het Drèents.

5.2.2 ***Bevörderung van deskundige ondersteuning en begeleiden van doelgroep(en) deur advisering en informeren van overheden, burgers, (provinciale) instellingen op het gebied van cultureel arfgoed en educatie in Drenthe op het gebied van het Drèents.***

De metwarkers van het Huus van de Taol wordt vaak um hulp vraogd. De vraogen bint hiel verschillend. Het kan gaon um vraogen over het Drents, vertaolingen, vraogen van scholieren of studenten veur hulp bij een underzuuk of spreekbeurt, nuum maor op. Lu die een streektaolige invulling an een evenement geven wilt weet oes goed te vinden met heur vraogen. Wij kriegt vraogen over woordbetiekenissen of over de taol zölf, der wordt vraogd naor gegevens van schrievers en zangers. Het giet vaak ok um vertaolings van kôrte stukkies tekst zoas teksten van geboortekaorties, oetneudigingen, condoleancekaorten of kinderverhalen veur de schoelkraant. Veel vraogen komt binnen via e-mail of social media.

Wij vindt het belangriek dat er vlot en adequaat reageerd wordt. Mensen huuft nooit lang te wachten op een reactie van oeze kaant: binnen 48 uur kunt ze reken op

antwoord of een andere vorm van reactie, bijvoorbeeld al meer tijd nodig bint om tot een bevredigende ontwikkeling van de vraag te komen.

Ien gek kan meer vragen als dat zes wieze taolmensen beantwoorden kunt. Al der even niet oet komt, prebeer we via oes netwerk tot een goeie beantwoording te kommen. Ok doew wal ies een oproep in de media.

5.2.3 Digitaliseren en digitaal beschikbaar stellen van Drentse tijdschriften en boeken.

De wereld wordt al digitaler, ok de Drentse wereld. Het Huus van de Taol giet daorin met en dat doew geern, want wij vernimt de veurdielen van digitalisering dagelijks in oes wark.

Op het moment van schrijven van dit plan biw nog al met Biblionet Drenthe gangs um fondsen te vinden veur het project *Luusterboek*. Waorbij het de bedoeling is um schrieverij op een leegdrempelige manier bij de mensen in huus te kriegen. Deur korte verhalen, verhalen en gedichten inspreken te laoten, wordt de doelgroep veur de Drèentse schrieverij daormet ok helderop groter.

Wieder zuw in 2024 ok weer een koppel boeken umzetten naor e-books.

5.2.4 Doen/begeleiden van taalwetenschappelijk onderzoek en de risseltaoten hiervan bried oetdragen en promoten.

In 2023 is der een vervolg kommen an het project Heksen en Blauwvarven. In overleg met het Drents Archief binnen de woorden die uut het project kommen binnen indeeld op thema's, umdat thematisch warken goed warkt in het onderwijs.

In umdebij 8 thema's (waorunder: in beweging, bij huus, op buten) kommen verscheiden woorden an bod, waorbij ok vaak een interessante achtergrond zit. De woorden mét eventuele verklaring hew an het Drents Archief overhandigd. Die maken der in de loop van 2024 een educatief arrangement van. Het is de bedoeling dat dit arrangement vanof schoeljaor 2024/2025 anbeuden wordt an schoelen. Dit wiw zo meugelijk gratis en op de schoelen zölf doen. Dit um de drempel zo leeg meugelijk te holden.

De uitkomsten van het onderzoek levern ok woorden op met achtergronden die weer gebruikt worden kunnen um wieder op deur te graven. Zo kunnen ze as inspiratiebron dienen veur publicaties, gespreuken of geschreven items in de media en vanzölf algemiene kennis.

Der koomt ok alle jaoren neie digitaalkaorten bij. De teller stiet nao 2023 op 380, in 2024 zal dit antal weer met twintig neie woorden gruien.

5.2.5 *Vertaolwark*

Het is belangriek dat de Drèentse taol zichtbaar en heurbaar is. Veur veul mensen is het Drèents veural een taol veur informeel, mondeling gebruik. Het lezen en het schrijven van de streektaol is evenwal niet zo stoer, maor dan möt het wal vaak en

veul zichtbaar weden. Wij juicht het dan ok toe as instellingen, bedrieven, overheden, organisaties heur publicaties ok veur een diel in de streektaol publiceert. Wij zegt dudelk *veur een diel*, want Drèents en Nederlands staot naost mekaar. Het kan niet zo weden dat het ien het aander oetslöt.

Umdaw zo eigenwies bint, daw denkt daw aordig nuver vertaolen kunt, kan veur vertaolwark een beroep op oes daon worden. Veur non-profitorganisaties doew dat gratis, as het um maximaal een koppel bladziedes giet. Veur grotere stukken tekst geldt een tarief van max. 0,15 cent per woord. Commerciële instellingen betaalt veur het overzetten naor het Drents altied € 0,15 per woord.

Behalve dat mensen via het veulvuldig zien van het geschreven Drents het woordbeeld opbouwt, is dit vertaolwark belangriek umdat organisaties, overheden, enz. zo zien laot dat ze de streektaol hoog hebt. Hier gaow in 2024 onverminderd mit deur.

5.2.6 *Verzörgeren van lezingen ten behoeve van veurlichting over en ontsluting van de Drentse taol en cultuur.*

Metwarkers van het *Huus van de Taol* geeft lezingen, gastlessen en warkwinkels. De vraag is meesttieds redelijk stabiel; umdebij de vieftien maal in 't jaor wordt metwarkers van het *Huus van de Taol* vraagd. De instanties en organisaties waar aw op bezuuk mugt, wordt aal diverser en daorin nim wij zölf ok het initiatief, deur bijveurbeeld veur neie politici een broescursus te geven. Wij gaot er vanuut daw dit in 2024 ok weer doen kunt.

5.2.7 *Bijhouden en vergroten van het bereik en gebroek van het Drents Letterkundig Documentatiecentrum (DLD)*

In het *DLD* is het Drèents letterkundig arfgoed underbracht. Umdebij 350 schrievers en meziekmakers hebt der een plekkie in kregen. Aal week wordt neie artikelen toevoegd. In 2023 gaow staodigiesan deur met het inventariseren en catalogiseren van het anwezige materiaal. Met al dat wark bint aal week een paar vrijwilligers een dagdiel in de week gangs.

Wij blijft het *DLD* under de aandacht van het pebliek brengen. Dat pebliek bestiet oet onderzukers, studenten, scholieren, leden van historische verieningen, gemienten en wie der wieder ok maor belangstelling hef. Met bronnen oet het *DLD* verzörgt het *Huus van de Taol* publicaties, u.a. veur de eigen website.

In 2018-2019 is warkt an het digitaliseren van het *DLD*. In de naozummer van 2019 is dit belangrieke diel van het *DLD* veur het grote publiek beschikbaar kommen. Met de overgang naor de neie website in mei 2020, is keuzen veur het nóg beter inzichtelijk én zichtbaar kriegen van het digitale *DLD*. Die is nou prominent aanwezig in de website. Hiermet hew een veul groter bereik. In 2023 biw met een vrijwilliger begund met het inscannen van materiaal van de leste drie jaor. Hier gaow in 2024 met deur en dit materiaal zuw dan ok toegankelijk maken via de website.

5.2.8 *Bibliotheek van het Huus van de Taol*

Het boekenbezit van het Huus van de Taol is openeumen in een digitale catalogus. Neie ankopen en oetgaven van Het Drentse Boek kunt daorin gemakkelijk een plek kriegen. Daornaost wordt in oonze bibliotheek zoveul meugelijk boeken openeumen die van buten de eigen uitgeverije koomt en een link hebt mit Dreints of mit Drenthe. Meinsen kunt bij het Huus van de Taol de catalogus deurzuken en boeken inzien. Zo ondersteunt de bibliotheek de informatiedienstverlening in het algemien en van het *Drents Letterkundig Documentatiecentrum* van het Huus van de Taol in 't biezunder.

De bibliotheek wordt deur een vrijwilliger bij-eheulden. Ze is der um de twei week een dagdeel um neie uitgaves in te voeren en um de bibliotheek op örder te holden.

Deurdat de bibliotheek zo langzaam uut zien voegen zul knappen hef de streektaalfunctionaris in 2023 een begun emaaft mit het 'opschonen' van de bibliotheek. Dubbele exemplaren en boeken die niet metien een link mit Drenthe of het Dreints hebt verdwient uut de collectie. De indeling van de bibliotheek wordt wat aans, zodat boeken beter te vienden bint en de bibliotheek een uutneudigender anblik kreg.

Bij dit wark betrekke wij ok het Drents Archief, zodat weerdevol materiaal sowieso een goeie plek hef as het niet meer bij oons stiet. Wat er an materiaal overblef wordt veurelegd an historische verienings, oonze vrijwilligers en daorna an boekenmarkten/minibiebs.

5.2.9 *Warkgroep Drèentstaolige karkdiensten*

Van de *Warkgroep Drèentstaolige Kerkdiensten* komt in 2024 allent nog de mèensen bij mekaar die biebelteksten vertaolt. De vertaolers van liedteksten bint er ofgelopen jaor met stopt, umdat ze nou zoveul liedteksten umzet hebt, dat er genog lig veur

geïnteresseerden. Ok markt ze dat de belangstelling niet hiel groot meer is, dus vanof nou maakt ze allent op verzuuk nog vertaolingen van liedteksten.

De warkgroep blef wal bekendheid geven an karkdiensten in de streektaol, waarin ok leden van de warkgroep veurgaot. Der wordt oetgaon van umdebij tien tot vieftien diensten in 't jaor, waarvan vier deur Radio Drenthe oetzunden wordt. Publicaties hierover verschient geregeld in de karkbladen en de regionale kranten.

5.2.10 Drents Museum

Een goed veurbeeld van meer vraoggestuurd warken is de samenwerking met het Drents Museum. Veur de neie tentoonstelling *Labyrinthia* in het Drents Museum biw in 2023 begund met gesprekken over hoe en waor de Drèentse taol een stee kan kriegen in dizze neie expositie over Drenthe. Herveur gaow 27 Drèentstaolige dichtregels/ gedichten/citaten/liedregels oplevern die op de deuren van de toiletten terugkommen zult. Ok verzörg wij de vertaoling van een koppel objecten uut de collectie van het Drents Museum. In het eerste kwartaol van 2024 zuw dizze vertaolingen anlevern bij het Drents Museum.

6. ORGANISATIE VAN CULTURELE ACTIVITEITEN EN EVENEMENTEN

Ien van de mooiste dingen die aw doen kunt um het Drèents an te fietern, is het organiseren van culturele activiteiten en evenementen. We kunt er dan op oet um het Drèents te laoten zien en heuren.

6.1 Meertmaond-Streektaolmaond

Meertmaond-Streektaolmaond is dé themamaond veur de promotie van de streektaol. Met de geweldige hulp van streektaolambassadeurs, streektaolvrijwilligers en aandern kan het Huus van de Taol geweldig veul doen. En gelukkig bint er ok aandere organisaties die van alles veur en over het Drèents organiseert, zeker in de meertmaond.

Gemienten doet vaak wat met het Drèents, dat kan op eigen initiatief of deurdat ien van oeze streektaolambassadeurs ze anfietert. Gemienten kunt altied een beroep doen op de beroepskrachten of streektaolambassadeurs um tot een schiere invulling te kommen.

Vanzölf prebeer we in de media aandacht te krieggen veur de streektaolmaond. Der komp een grote streektaolpuzzel in het *Dagblad van het Noorden* en samen met RTV Drenthe zal LOOS!, de streektaolquiz organiseerd worden. Ok zuw de *Streektaolstrieden* in meert 2024 weer organiseren.

6.2 Streektaolevenementen

Het *Huus van de Taol* prebeert organisaties, overheden, enz. an te fietern um streektaol een stee te geven op culturele evenementen en festivals. As ze dat doet, doe wij oes best um ze as provinciaal steunpunt veur de taol zo goed meugelk van dienst te weden um tot een nuver programma te kommen.

6.3 Drentse quizzzen

In 2023 hef der weer een slim succesvolle Drentse taolquiz in het *Dagblad van het Noorden* staon. Veul mensen hebt metandaon en der kwamen veul positieve reacties. Het *Dagblad van het Noorden* wil dizze succesvolle taolquiz ok in 2024 geern weer in de kraant hebben.

Ok in 2024 gaow met RTV Drenthe weer de streektaolquiz LOOS! maken. Met umdebij vierhonderd vraogen die aw anlevert. Ok biw bij de opnames as vraogbaak/jury anwezig. Dit jaor wordt LOOS! gewoon weer in de Meertmaond-Streektaolmaond uutzonden.

Ok in verscheiden gemientes prebeer wij een zogenuumde *Streektaolstried* te organiseren.

6.4 Activiteiten veur jongern

Praoten over taol kan niet geliek reken op veul interesse bij jongern, ok as ze wal hiel drok bint met taol. Taol wordt aal meer iets dat heurt bij identiteit. Wij markt dat er nog altied een bult jongern slim groots bint op Drenthe, de Drèentse taol en cultuur. Maor deurdat ze 't gemiddeld zo drok hebt met heur eigen leven, hebt ze gien structurele aandacht veur het Drèents.

Vanzölf hebt jongern de toekomst en moew zörge daw ze op die ien of aandere manier wal het Drèents metgeeft. De kaans daw ze bereikt in de uren dat ze niet op schoel zit of an 't wark bint, is niet zo groot. Dan hebt ze 't veural drok met heur eigen leven. De grootste kaansen hew, wat oes angiet, in de categorie 12 tot 18 jaor. Die gaot nog hen schoel en daor andacht veur het Drèents zien te kriegen. Niet veur niks röp de Raad van Europa Nederland op um meer te doen veur regionale taalen; het Nedersaksisch möt meer aandacht kriegen in lesprogramma's. Het Nedersaksisch möt, net as het Limburgs, een studievak worden an de universiteit en in alle laogen van het onderwijs meer aandacht kriegen (bron: *Dagblad van het Noorden* 24/09/2020). Op schoelen komp binnen Burgerschap en talentontwikkeling aal meer stee veur eigen invulling deur leerkrachten. Deur op schoelen het contact te leggen met jongern kan de verkenning naor taol in de leefwereld boeten het onderwijs een stappie wieder kommen.

Streektaol in de openbare ruimte hef onze aandacht en daor moew in 2024 de vertaalslag zien te maken mit het bereiken en samenwarken met een jongere doelgroep.

6.5 Ienakterfestival Kört & Goed

Het ienakterfestival vindt um de twie jaor plaats. Dat betiekt dat de veurbereidingen veur 2025 in 2024 plaatsvinden zult.

6.6 Tenielfonds

Veur het anfietern van het Drèents in tenielstukken is der het tenielfonds. Het *Huus van de Taol* hef een groot aantal Drèentstaolige tenielstukken. Het giet um kwalitatief goeie stukken, die um wat veur reden dan ok niet bij de reguliere uitgevers te laande kommen bint. Dat is jammer. Drèentstaolig teniel is een belangrieke drager van de taolcultuur. Ienmaal in 't jaor vertel wij alle Drèentse toneelverenigings welke stukken wij hebt. Wij gebroekt marktconforme priezen, wij wilt bestaonde oetgeverijen niet in de wielen rieden. Het geld daw vraagt veur de opvoeringsrechten, giet volledig naor de schriever.

In oes tenielfonds heb wij u.a.: blijspelen, ienakters, kluchten, klassieke stukken, damesteniel, kienderteniël, kerststukken. In alle genres bint stukken beschikbaar. Schrievers kunt neie stukken bij oes anbieten.

Een kleine redactie, bestaonde uut twee prominenten van de Drèentse tenielwereld, beoordeelt de stukken. In 2020 hef de ienakterschrieffcursus tien neie tenielstukken opleverd. De tenielverenigings van Drenthe hebt hierover bericht had en der bint verscheiden tenielclubs die een stuk opvraagd hebt. Ok in 2024 zet we het fonds open veur neie Drèentse tenielstukken.

7. VRAOGGESTUURDE ONTWIKKELING VAN STREEKTAOLEDMATIEVE PROJECTEN

Het Huus van de Taol hef een roem aanbod op het gebied van educatieprojecten en onderwijsmaterialen. Denk an het tidschrift *Wiesneus*, dat ok in 2023 deur schoelen positief onthaald is. Naost een digitaal thema bint er ok vertalingen emaaft van liedties uut de bundel *Het Jaor Deur* in de streektalen van Grunning, Overiessel en de Achterhoek. Een mandielige neie anwinst is ook een digitale lesbrief. In 2024 komp de *Wiesneus* vanneis uut, veurzien van een digitale lesbrief. Dizze kunt leerkrachten vienden op www.wiesneus.nl.

Op de pabo van NHL/Stenden hef Drents een vaste plek in het curriculum, binnen de module Taal en Identiteit. De streeктаolfunctionaris gef, samen met de docent Drents van NHL/Stenden een serie gastlessen. Oet dizze samenwerking rolt mooi materiaal en lesplannen die veurbeelden bint veur wel nog niet warkt met Drents in de klas.

In 2024 gaow oeze wensen, de meugelijkheden, de kosten én de subsidiemeugelijkheden veur meer digitaal les- en cursuswark en de meugelijkheden veur een praotcursus op de

riege zetten en der zo rap as kan met gangs. Binnen de docentengroep bint er in elk geval kartrekkers die metwarken wilt an een digitale module van de Moi-cursus.

In de veurgaonde jaoren bint er docenten stopt. Der is verlet an neie docenten en um oons docentenbestaand uut te breiden gaow in het naojaor van 2024 een docentencursus geven.

7.1 Cursussen veur groten

Oj nou in Drenthe geboren bint of der pas twei dagen woont: Drenten met verschillende achtergronden hebt belangstelling veur de Drentse taal en cultuur. Steeds meer Nei-Drenten wilt geern meer weten over heur neie leefumgeving. Zij vörmt een belangriek deel van de groep cursisten.

7.1.1 Broescursus

Der is veul belangstelling veur lezings en broescursussen, waarin cursisten ien aovend op een schiere en underholdende wieze les kriegt. Veur iederiene die daor belangstelling veur hef is dizze beschikbaar. Ok wordt dizze cursus mangs geven as opmaat naor een *Moi-* of *Drenthecursus*.

7.1.2 Moi-cursus

De Moi-cursus is oonze korste cursus, in drei aovends leer ie meer over Drenthe en het Drents. In 2023 is dizze cursus een paar keer egeven en meer onder de andacht van de zittende groep docenten ebracht.

7.1.3 Drenthecursus

Een cursus van acht aovends van umdebij twei uur, dizze wordt het miest geven. Cursisten leert hier over taal en cultuur, toe-espitst op de variant Drents uut de eigen omgeving. In 2023 hef de Drenthecursus een opfrisser ehad, zodat die beter anslöt bij de behoeften van dizze tied. Acht aovenden bint veur veul meinsen vake wat lastig vrij te maken, daaromme wordt de neie Drenthecursus zes lessen. Het bestaonde materiaal is mit een koppeltie docenten umbatterijd tot een nei cursusboek. In 2024 hope wij de neie versie mit uitgebreide docentenhaandleiding te kunnen gebruiken.

7.1.4 Dieper deur Drenthe

In 2021 hef *Dieper deur Drenthe* een herziening had. Het aantal lessen is van negen naor zes terugbracht, umdat zo'n lange cursus steeds minder cursisten trök. In dizze cursus gaot cursisten dieper in op de taal en cultuur.

7.1.5 Spellingcursus

In vief lessen van twei uur leer ie hoe de Drentse spelling in mekaar zit. Op de verneide website stiet naost *Drentse spelling in vogelvlucht* ok het warkboek van *Speulen met Spellen*. Geïnteresseerden kunt dit boekwark op eigen gelegenheid deurwarken um kennis te nemen van de Drentse spelling.

7.2 Veurschoelse educatie

Binnen de veurschoelse educatie wordt veurlezen en biw beschikbaar veur maatwark deur oeze vrijwilligers. Op www.wiesneus.nl kunt de jongsten terecht veur 'speulenderwies Dreints'.

7.3 Basisunderwies

U.a. via *Compenta* gaow in 2024 oons educatieaanbod beter in het onderwies laoten laanden. Elke basisschoel in Drenthe kan met streektaal an het wark. Dat kan ien les weden, een lessenserie of structureel binnen het curriculum. Een mooi veurbeeld daarvan is schoelenkoepel Kits Primair in Midden-Drenthe, die veur alle leerjaoren drei lessen Dreints in het curriculum wil inpassen. Veur groep 1 t/m 4 bint de lessen klaor en is der een prissentatie veur docenten verzörgd, veur de bovenbouw wordt vanof 2024 materiaal ontwikkeld.

In anloop naor het project Heksen en Blauwvarven hef het Huus van de Taol de samenwerking met o.a. het Dreints Archief ezöcht um verneierend lesmateriaal veur het Dreints te ontwikkelen. Dat kreg in 2024 een vervolg.

Op www.wiesneus.nl is thematisch materiaal in het Dreints beschikbaar. Omdat de website ontwikkeld is binnen het project Dreints en Duits in het onderwijs en de reserves daorveur eindig bint wordt de website niet meer anevuld mit neie thema's. Wel blef wiesneus.nl een raadpleegbare bron veur wie wat mit Dreints in het onderwijs wil en zal de website ok onderhouden worden.

Online en in aandere media wordt wiesneus.nl veur het voetlicht ebracht.

7.3.1 Veurlighting

Het is mooi dat wij schier lesmateriaal hebt, maor van groot belang is hierbij veurlighting. Der is gelukkig aal meer belangstelling veur meertaoligheid, waar de streektaol ok underdiel van is.

In 2021 is het kwartaalbericht veur het onderwijs vervangen deur actiever beleid op social media en körte lijnen naor het basisunderwies. De streektaalfunctionaris hef tot april 2024 zitting in het bestuur van Levende Talen Nedersaksisch en ok daornao blijft de lijnties kort.

In 2024 gaow der weer op uut um veurlighting te geven. Dat gebeurt deur lezings, social media, onderwiesbijenkomsten en lessen an ankommende leerkrachten op de pabo. Een mooi gegeven is daorbij de samenwerking mit *NHL/Stenden*, waar Dreints een vaste plek in het curriculum veur de pabo hef.

7.3.2 Streektaoleducatie as underdiel van erfgoededucatie

Streektaol past prima binnen erfgoededucatie. Daorveur zuuk wij in 2024 ofstemming met *Compenta*, umdaw derveur zörge wilt dat het Dreints een vaste stee kreg in het cultuuronderwies in het primair onderwies.

De informatieveurziening op de canon van Drenthe kreg een opfrisser mit nei materiaal en eigentiedse, actuele informatie.

7.3.3 Lesmateriaal

In veurgaonde jaoren is der een bult oet stro zet veur het basisunderwies. Veul van dat materiaal is ok digitaal beschikbaar, een groot diel van de mappen *Krummels* is op wiesneus.nl te vienden. Ok het materiaal van *Jamero* en *Het Jaor Deur* en de lessencyclus *Echt Waor? Echt waor!* is daor terug te vinden.

Deurdat het materiaal op wiesneus.nl stiet is het nou leesbaar én (slim belangriek) ok te beluustern. Dat böd kaansen richting het onderwies, waar natuurlijk ok docenten zit die de streektaal niet machtig bint, mar der wel een plek veur zuukt in heur programma.

7.3.4 Leerlijn Nedersaksisch

Tot nou toe is der grote interne variatie op het gebied van lesmateriaal, de kwaliteit en de niveaus van bestaonde materialen bint slim wisselnd en docenten hebt vake nog koldwatervrees bij de gedachte an streektaalonderwies.

De plannenmakerij hef in 2023 even stil elegen, mar veur 2024 pakke wij dit weer op. De neie partner is dizze plannen is NHL Stenden. Het doel is um een eerste stap te kunnen zetten naor de ontwikkeling van een mandielige Leerlijn Nedersaksisch.

7.3.5 Ontwikkeling in samenwerking met de PABO

Ok nou Drents en Duits in het onderwijs oferond is blef de samenwerking mit de pabo in Emmen bestoand. Binnen de pabo van NHL/Stenden is der een docent Drents die nauw samenwarkt mit de streektaalfunctionaris. Ien keer per jaor bint de pabo-studenten te gast in Beilen um daor inspiratie op te doen veur de invulling van heur taolbox/toolbox mit lessen en opdrachten. Streektaal hef daor een vaste plaots in.

7.3.6 Kört wark op schoelen

Drents as onderdeel van het Nedersaksisch zul mit het oog op meertaoligheid en culturele riekdom een vaste weerde binnen het curriculum op de basisschoele mutten wezen. Dat is jammer genog nog niet zo, mar gelukkig weet schoelen oons te vienden en veurziet wij ze van advies en ondersteuning as dat neudig is. Ok in 2024 blieve wij dat doen.

7.4 Veurtgezet onderwijs

7.4.1 Algemien

Veural binnen het leergebiet Burgerschap en bij het vak Nederlands komp der meer interesse veur het Dreints. Wij blieft preberen um het veurtgezet onderwijs in contact te brengen met de streeктаol, leerkrachten weet oons steeds beter te vienden.

De vakverneiing in het veurtgezet onderwijs böd kaansen veur een structurelere plek in het curriculum veur Dreints. Deurdatt wij anhaakt bij Levende Talen Nedersaksisch binne wij gesprekspartner in de vakverneiing.

7.4.2 Kört wark op schoelen

Schoelen die het Dreints onder de aandacht van kiender wilt brengen, zuw naor vermogen hölpen. Net as in het basisonderwies zuw ok veur veurlichting klaorstaon waar dat kan. Körtlopende prejecten past hier ok in.

7.4.3 Lesmateriaal

Verscheiden gastlessen en lessenseries hebt in de ofgelopen jaoren ezorgd veur een mooie basis an materiaal dat in 2024 wieder uutewarkt kan worden tot kant en klaore modules veur het gebruik in het veurtgezet onderwijs, bijveurbeeld veur docenten Nederlands, Burgerschap en/of Maatschappijleer.

Naost materiaalontwikkeling blieve wij ok gastlessen geven.

7.5 MBO

Veur het MBO is der in Overiessel een module streektaal ontwikkeld, dit bint drei lessen van anderhalf uur. Wij gaot de boer op mit dit materiaal. Josine Loeven schreef in heur rapport *Als je plat kunt praten, moet je het niet laten* al hoe belangriek het is um in u.a. de zörg de taol van de klanten te praoten.

Hier biw wal slim ofhankelijk van eenlingen en individuen die het belangriek vindt um streektaol veur het voetlicht te brengen. Maor as dat de opmaat is naor meer is dat een goed begun. Wij blijft het in elk geval preberen.

In 2024 wordt naor Achterhoeks veurbeeld de uitgave veur streektaal in de zörg publiceerd, een interessant boekie veural um te verspreiden op zörgopleidings.

7.6 HBO en WO

De baand met de pabo van NHL/Stenden Hogeschool in Emmen is nog altied goed. Via het lectoraat Meertaligheid en Geletterdheid blef het Dreints een stee holden binnen het onderwarp meertaolig onderwies. Ankomen schoeljaor blieve wij gastlessen verzörgen.

Der bint verkennende gesprekken mit de wetenschapswinkel van de Rijksuniversiteit Groningen. Zij verbiendt vraogen van instellingen mit studenten die der eventueel onderzoek naor kunt doen. Binnen het vak 'Into the Local Lab' was der al ruimte veur het Fries, mar op anraoden van universitair docent Anne Merkuur is ok de haand ereikt naor het Dreints en Stellingwarfs. Ankomen jaor kieke wij wat hier veur concrete zaken hier uut kunt komen.

8. PUBLICEREN IN HET DRENTS EN OVER DRENTHE

Uitgeverij *Het Drentse Boek* verzorgt en ondersteunt binnen het Huus van de Taol meinsen en organisaties die te maken hebt mit het uitgeven van boeken en publicaties in Drenthe en het stimuleren van het Dreints.

Wij bestaot inmiddels dik 40 jaor. Wij kunt dus rustig over oonszölf zeggen dat wij roeme ervaring hebt op het gebied van uitgeven van boeken en tidschriften.

Wij zuukt contact met aandere uitgevers, culturele instellings en verenigings as der meugelijkheden bint um meer meinsen in contact te brengen mit de Dreintse schrieveryj.

Zoaw in oes strategische lienen ok uutstukt hebt (zie bladziede 8) ziew de uitgeverij as een wezenlijk underdiel van oeze organisatie, dat onlösmakelijk verbonden is met het Drèents as cultuurtaol (zie ok bladziede 8 – de dubbelfunctie van het Drèents). Wij realiseert oes daw met de uitgeverij ok goed kieken moet naor de ontwikkelingen in de maatschappij en daarom zuw in 2024 ok een neie visie op de uitgeverij ontwikkelen.

8.1 Stimuleren um over en in de Dreintse taal te publiceren

Deur het uitgeven van boeken en tidschriften in de Dreintse taal komp de geschreven taal onder het volk en dat mak zichtbaar wat der meugelijk is in het Dreints. Het kan weden dat de Dreintse taal as voertuug wordt gebruikt en de verhalen vertelt, of dat de taal op zich onderwarp is van het boek of de publicatie. Verschillende groepen wordt benaderd um in de Dreintse taal te schrijven:

- journalisten en columnisten die schrieff veur tidschriften en publicaties (o.a. *Zinnig*)
- schrievers veur het schrijven van belletrie, literatuur, mar ok liedteksten
- leerlingen en studenten die veur heur opleiding Dreintse teksten schrieff (poëzie bijv.)
- studenten, onderzoekers, die wetenschappelijk onderzoek doet naor de Dreintse taal en in die taal publiceert
- naodrukkelijk zuken naor projecten waar meugelijk een rol veur de streektaal kan weden

8.2 Publiceren van boeken in of over het Drèents, waarvan tenminste twei ok digitaal beschikbaar bint veur de e-reader

Veur 2024 hew minder boeken op de planning staon as in veurgaonde jaoren. Dat hef van doen met de verwachte personele bezetting, maor ok met veraanderde inzichten m.b.t. het publiceren in het Drèents en over Drenthe. Een eerste anzet veur een nei uitgeverijbeleid hew veur 2024 al maakt en een uitgebreid uitgeverijbeleid stiet veur 2024 op de rol. Daorin zal meer ruimte kommen veur de digitale meugelijkheden um taol te verspreiden.

Veur 2024 bint in veurbereiding:

- dichtbundel van Marga Kool
- verhalenbundel van Tonko Ufkes

Wieder wiw volgend jaor in elk geval ien kinderboek utbrengen. Ok ligt er nog aandere manuscripten, maor die moet nog beoordeeld worden deur de manuscriptenkemissie.

8.3 Kwaliteitsbevörderung van Drèentse publicaties

Bij het begeleiden van schrievers wordt rekenschap holden met ervaring en ambitie en literaire kwaliteit.

- Schrievers die al meerdere publicaties op heur naam staon hebt en literaire ambities hebt kunt heur materiaal sturen naor het tidschrift *Roet* of zij kunt een manuscript inlevern dat deur de manuscriptenwarkgroep beoordeeld wordt of het voldoende kwaliteit hef um as boek uitgeven te worden. Dizze boeken wordt in het fonds van *Het Drentse Boek* opnummen en verkocht.
- Schrievers die begunt met schrieven in de streektaol kriegt coaching en kunt nao verloop van tied metdoen met de schriefwarkgroep van het *Huus van de Taol*. Heur wark kan, as het voldoende kwaliteit hef, opnummen worden in het tidschrift *Zinnig* en in bloemlezings of samengestelde bundels enz.
- Schrievers die een manuscript uitgeven wilt dat niet goedkeurd wordt deur de manuscriptenwarkgroep, of die zölf een boek produceren wilt, kunt ondersteuning kriegen bij het maken van een boek in eigen beheer. Het belang van het *Huus van de Taol* / de streektaol is dan dat de spelling in elk geval goed is en dat er een zekere kwaliteitswaarborg is. Ok bij Nederlandstaolige uitgaves in eigen beheer, over een Drèents onderwarp, kunt de samenstellers / schrievers gebruik maken van oeze kennis van het produceren van een boek. In 2024 stiet nog gien eigen beheer boek op de rol.

8.4 Het bereik van neie doelgroepen anfietern, en dan met name kinder en jongern

- Deur het veurlezen op de basisschoelen in de streektaalmaond komt kinder in anraking met de Drèentse taol.

8.5 Bieden van een leegdrempelig podium an Drèentse schrievers. Begeleiding (ankommende) schrievers, promotie- en presentatieactiviteiten

Het Huus van de Taol organiseert activiteiten um zo een podium te bieden an (ankommende) Drèentse schrievers.

8.5.1 Taal an Taofel

In Dwingel en Noord-Slien wordt op veer zundaogen in 't jaor een programma anbeuden dat bestiet uut poëzie, proza, muziek en lekker eten. Veurnamelijk in de streektaal

De organisatie van *Taal an Taofel* is in handen van een vrijwilligersteams van 6 personen. Het *Huus van de Taol* ondersteunt en begeleidt dizze vrijwilligers.

8.5.2 Roetcafé

De redactie van het Drèents literair tidschrift *Roet* organiseerde aal jaor in november het Roetcafé. Drèentse schrievers kregen hier letterlijk een podium um uut eigen wark veur te draogen. Toch was de interesse in de ofgelopen jaoren niet zo groot meer en is de redactie zuch nou an het beraoden op een aandere invulling van het Roetcafé.

8.5.3 Externe organisaties

Het *Huus* is aal jaor actief op zuuk naor aovends waoras het Drèents anfieterd worden kan.

De Literaire Hemel is een literaire aovend in *De Amer* in Amen. Daor perbeert het *Huus* ok Drèentse schrievers in te kriegen.

Zomerzinnen is een literair underdiel van het Festival der Aa. Ok daor is overleg over um Drèentse schrievers een podium te bieden.

Ok zuw volgend jaor weer preberen um in de media andacht te kriegen veur schrievers die een boek bij oes uutbrengt.

Verlienen van technische (correctiewark en spellingsuniformering), organisatorische ondersteuning an Drentse schrievers

- Het wark van alle schrievers die materiaal anlevert bij het *Huus van de Taol* veur een publicatie wordt redigeerd en corrigeerd.
- Redigeren en controleren van inhold en taal gebeurt deur de redacteur.
- Corrigeren van de spelling gebeurt deur ien van de leden van de Warkgroep Correctie die bestiet uut veer vrijwilligers.
- Dizze vrijwilligers warkt samen ok an het inventariseren van een antal onderdelen van de Drentse spelling mit as doel het veur schrievers zo makkelijk meugelk te maken de Drentse spelling te hanteren.

- Schrievers die der belangstelling veur hebt kunt mitandoen an de schriefwarkgroep van het *Huus van de Taol*. In dizze schriefwarkgroep wordt het wark van mekaar bespreuken en kriegt de schrievers een theoretische opfrisser. Ok Nedersaksiche schrievers van boeten de pervincie kunt metandoen.

8.6 Bieden van een platform veur schrievers van Drèentse literatuur: proza, poëzie, liedteksten, enz.

Het Huus van de Taol nemp initiatief veur activiteiten waoras Drentse schrievers bij betrökken bint of anhaken kunt. Zij kunt participieren deur het anlevern van gedichten of verhalen veur boeken, brochures of panelen bijveurbeeld. Mar ok kunt zij optreden:

- Bij literaire activiteiten bijv. *Taal an Taofel*, de *Literaire Hemel* of het *Roetcafé* veurdragen en/of vertellen over heur schrieversschap.
- Bij projecten van verschillende organisaties zoas: *Drents Landschap*, *Kunst en Cultuur Drenthe*, *Drents Museum*.
- Bij culturele aovends van verenigings of organisaties zoas: *Vrouwen van Nu*, vrijwilligersaoevends, mantelzorgdagen.

Deur het anbieten van cursussen en workshops kriegt schrievers gelegenheid heur vaardigheden en talenten te vergroten.

8.7 Project Luusterboek.nl

Met Biblionet gaow in 2024 weer kieken ow het veur mekaar kriegt um Drèentstaolige schrieverij (gedichten, kôrte verhalen en langere verhalen) um te zetten naor gespreuken Drèents (audio). Um op dizze manier een veul grotere doelgroep te bereiken met de prachtige producten uut de Drèentstaolige schrieverij.

9. STREEKTAOLMEZIEK

9.1 Promotie

Der wordt anholdend tied investeed in het zo goed meugelk anfiern van de streeктаolmeziek. Wij doet oes best een goed netwerk op te bouwen en te underhouden. Dat netwerk betiet oet tekst- en liedtiesschrievers, muzikanten, aandere organisaties op cultureel gebied, streeктаolorganisaties, media, pebliek, enzowieder. Dat giet diels op de 'olderwetse manier', maor ok via de digitale weg. Zo hew op oeze website een mooi overzicht staon van alle Drentstaolige artiesten en vanzölf blief we die in 2024 anvullen, wanneer der neie Drentstaolige artiesten opstaot.

Vanzölf promoot we het *Drènts Liedties Festival* van de stichting *Reur*. Maor ok aandere activiteiten die der bint op het gebied van de streeктаolmeziek draag wij een warm hart toe. In de agenda op oeze website nim we Drentstaolige optredens, waar we weet van hebt, ok met in de promotie. Datzölfde gebeurt op oeze socials.

Ok in oes tidschrift *Zinnig* hew geregeld andacht veur de streeктаolmeziek. En op de website www.wiesneus.nl kuj prachtige Drèentse kinderliedties vinden.

9.2 Adviesfunctie

Organisaties en individuen klopt ok op meziekgebied geregeld um advies an bij het *Huus van de Taol*. Vanzölf viw dat mooi; het heurt bij oeze belangriekste taak. As wij met raad en daod bijstaan kunt, doew dat naor beste vermogen. As het giet um advies bij het samenstellen van een meziekavond, keuze van artiesten, spellingcontrole, taoladvies e.d. bin wij prima in staat um de adviesfunctie oet te voeren. Binnen 48 uur handel wij de vraag of.

As der echt muziekinholdelijke raad vraogd wordt, kun wij niet aans as deurverwiezen naor aandere deskundigen, bijv. de lu van de meziwkargroep. Met het wegvallen van de functie van meziekmetwarker heb wij dit specialisme niet meer in hoes. Ok in dit geval kreg de vraagsteller binnen 48 uur bericht.

9.3 Bibiotheekfunctie

As der neie muziek beschikbaar is wordt die deur oeze vrijwilliger opnummen in de algemiene bibliotheek van het Huus van de Taol. In 2024 wiw kieken hoe we daor op een aandere manier met umgaon kunt, zodat Drentstaolige muziek goed zichtbaar wordt binnen de activiteiten van het Huus van de Taol.

10. UNDERZUUK

Der koomt alle jaoren neie digitaalkaorten bij. De teller stiet nao 2023 op 380, en ok in 2024 zal dit antal weer met twintig neie woorden gruien.

Veur 2024 zal het materiaal dat opehaald is mit het project Heksen en Blauwvarven de basis wezen veur een mandielig educatieproject mit het Drents Archief. Het materiaal wordt wieder klaor emaaft veur raadpleging.

Oonze streektaalfunctionaris is bestuurslid van Stichting Nederlandse Dialecten en blef op die plek dicht op de taalwetenschap zitten en contacten onderhouden mit collega's en taalwetenschappers die de streektaal onderzoukt en een warm hart toedraagt.

11. TOT SLOT

An het warkplan kuj zien dat er binnen het Huus van de Taol een grote ambitie is um met mekaar het Dreints nog beter op de kaorte te zetten. Dat wij dat niet allent doen kunt is dudelijk, de kwetsbaarheid van oonze organisatie zit hum in de menskracht. Gelukkig kunne wij ok altied reken op ondersteuning deur een mooie groep vrijwilligers, daor binne wij wies mit. Ankomen jaor stiet er weer een bult te gebeuren!